

INEES
Introduction to EU
Education for
Secondary Schools

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

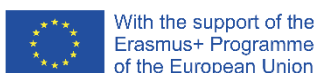

EU za mlade – izazovi i
mogućnosti

EU za mlade – izazovi i mogućnosti

EU ZA MLADE – IZAZOVI I MOGUĆNOSTI

IZDAVAČ:

Visoka poslovna škola strukovnih studija
Vladimira Perića-Valtera 4
Novi Sad

ZA IZDAVAČA:

Dr Jelena Damjanović, direktor

AUTORI:

Dr Nataša Papić-Blagojević, koordinator projekta
Dr Ana Jovičić Vuković
Dr Biljana Stankov
Dragana Tomašević

RECENZENTI:

Dr Jelena Vapa Tankosić
Dr Đorđe Ćuzović

ISBN: 978-86-7203-207-9

Novi Sad, jun 2022. god.

Publikacija „EU za mlade – izazovi i mogućnosti“ obuhvata zaključke sa konferencije i izrađena je u okviru Žan Mone projekta „Uvod u Evropsku uniju: Edukacija u srednjim školama“, broj: 610767-EPP-1-2019-1-RS-EPPJMO-PROJECT, koji je finansirala Evropska unija, a sufinansirao Pokrajinski sekretarijat za finansije

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Biblioteke Mатице српске, Нови Сад

316.663-053.6(4-672EU)

EU za mlade [Elektronski izvor] : izazovi i mogućnosti / [autori Nataša Papić-Blagojević ... et al.]. - Novi Sad : Visoka poslovna škola strukovnih studija, 2022

Način pristupa (URL): <http://inees.vps.ns.ac.rs>. - Opis zasnovan na stanju na dan 1.7.2022. - Nasl. s naslovnog ekrana.

ISBN 978-86-7203-207-9

a) Evropska unija - Mogućnosti za mlade

COBISS.SR-ID 70052617

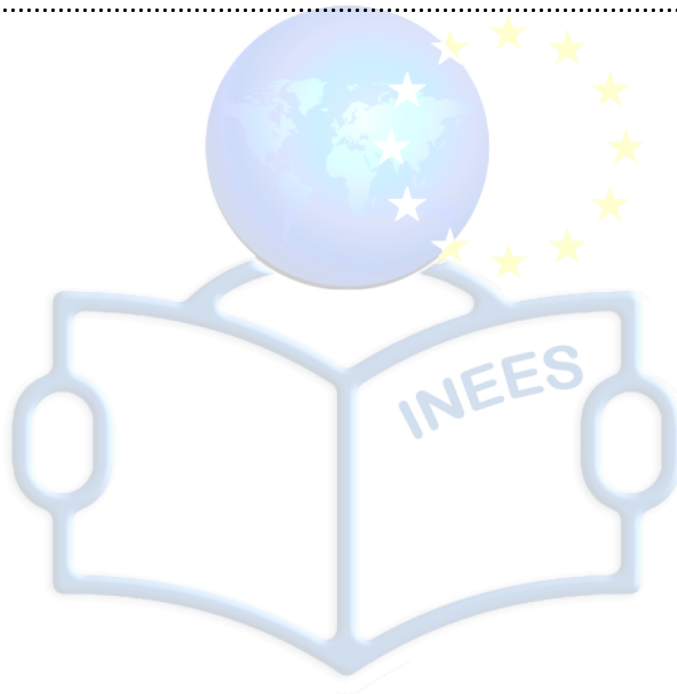
Izvor naslovne ilustracije: European Youth Goals 2019-2027. <https://youthforeurope.eu/european-youth-goals-2019-2027/>

Podrška Evropske komisije za proizvodnju ove publikacije ne predstavlja odobrenje sadržaja koji odražava samo stavove autora i Komisija ne može biti odgovorna za bilo kakvu upotrebu informacija sadržanih u njoj.

Sadržaj

Konferencija „EU za mlade – izazovi i mogućnosti“	3
O INEES projektu	5
Učesnici konferencije	7
Uvodni govornici	7
Učesnici Panela I	9
Učesnici Panela II	11
Učesnici Panela III	12
Učesnici Panela IV	14
Teme panela.....	16
Zaključci sa konferencije i dalje preporuke.....	17
Zbornik apstrakata	19

O NAMA

Dr Nataša Papić-Blagojević je profesor strukovnih studija i pomoćnik direktora za projekte u Visokoj poslovnoj školi strukovnih studija u Novom Sadu.

Sfera naučnog i istraživačkog interesovanja usmerena je na oblasti ekonomske statistike, visokog obrazovanja i primene statističkih modela u ekonomskim istraživanjima, u okviru kojih je objavila preko 60 naučnih i stručnih radova na konferencijama i u časopisima nacionalnog i međunarodnog značaja. Profesorka Papić-Blagojević ima sedamnaest godina predavačkog iskustva na predmetima koji se izvode na osnovnim i master strukovnim studijama.

Koordinator je Erasmus+ Jean Monnet projekta „Introduction to EU - Education for secondary schools (INEES)“ i član je projektnog tima Erasmus+ KA2 projekta „Professional Development of Vocational Education Teachers in Russia and Serbia with European Practices (PRO-VET)“. Učestvovala je kao rukovodilac ili istraživač u više razvojnoistraživačkih projekata, a kao istraživač i u Tempus projektu.

U 2018. godini izabrana je za naučnog saradnika na Institutu za ekonomiku poljoprivrede Beograd. Član je Statističkog društva Vojvodine.

Dr Ana Jovičić Vuković je predavač u Visokoj poslovnoj školi strukovnih studija u Novom Sadu na predmetima iz oblasti turizma i menadžmenta. Zahvaljujući akademskom uspehu, bila je stipendista Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja, Erasmus Mundusa, Fonda za mlade talente, Nemačke službe za akademsku razmenu (DAAD), Austrijske agencije za međunarodnu mobilnost (OEAD), Fondacije Hemofarm i drugih organizacija.

U okviru programa usavršavanja i razmene boravila je na Univerzitetu BOKU u Beču, Univerzitetu u Splitu, Univerzitetu u Trstu, kao i na DID Deutsch Institutu u Berlinu i Minhenu.

Bila je angažovana kao istraživač na nacionalnim, pokrajinskim i Erasmus+ projektima i učesnik različitih programa neformalnog obrazovanja.

Autor je i koautor više od 60 naučnih radova i koautor udžbenika „Menadžment usluga“. Član je Centra za razvoj karijere, marketing tima i Kancelarije za projekte Visoke poslovne škole strukovnih studija u Novom Sadu.

U 2017. godini izabrana je za naučnog saradnika na Geografskom institutu „Jovan Cvijić“ SANU u Beogradu.

Dr Biljana Stankov je predavač u Visokoj poslovnoj školi strukovnih studija u Novom Sadu i koordinator za izdavačku delatnost. Osnovne oblasti njenog dosadašnjeg interesovanja i budućeg naučnog usavršavanja su: strane direktne investicije, nacionalna konkurentnost, konkurentnost privrede i preduzeća, Evropska unija, međunarodna ekonomija i ekonomija evropskih integracija.

Organizator je međunarodnih naučnih konferencija i urednik zbornika saopštenja sa konferencija „Economic Development and Competitiveness of European Countries: Achievements-Challenges-Opportunities“ i „Economic Development and Competitiveness of European Countries: Challenges of Economic Integration“. Kao istraživač je bila angažovana u okviru razvojnoistraživačkih projekata, a trenutno je angažovana i kao administrator i verifikator u okviru Kartona naučnog radnika Vojvodine.

Biljana Stankov je kao autor ili koautor učestvovala na više od 40 naučnih konferencija, objavila više od 20 radova u naučnim časopisima i tematskim zbornicima nacionalnog značaja i 3 rada u okviru monografskih studija.

Dragana Tomašević je zaposlena kao asistent u Visokoj poslovnoj školi strukovnih studija u Novom Sadu. Osnovne i master studije je završila na smeru Evropska ekonomija i biznis na Ekonomskom fakultetu u Subotici. Tokom studija je stekla izuzetne kompetencije za razumevanje kako evropske, tako i međunarodne ekonomije, što omogućava i kritičko preispitivanje evropske ekonomije, njenih makro i mikroekonomskih, ekonomsko-političkih, sektorskih i granskih aspekata.

Dragana Tomašević je duži niz godina član marketing tima Visoke poslovne škole strukovnih studija u Novom Sadu, a u novije vreme i član Centra za razvoj karijere i stručnu praksu. Zalaže se za korektnu i otvorenu komunikaciju, kako sa učenicima srednjih škola, tako i sa studentima sa kojima sarađuje na vežbama. Autor je velikog broja radova koji su objavljeni na domaćim i međunarodnim konferencijama i u istaknutim časopisima.

Konferencija „EU za mlade – izazovi i mogućnosti“

U okviru realizacije Žan Mone projekta pod nazivom „Uvod u Evropsku uniju – edukacija za srednje škole“, dana 18.05.2022. godine sa početkom u 12 časova u Svečanoj sali Visoke poslovne škole strukovnih studija u Novom Sadu, održana je završna konferencija pod nazivom „EU za mlade – izazovi i mogućnosti“.

Slika 1. Svečano otvaranje konferencije

Cilj konferencije bio je usmeren na razvijanje dijaloga između učesnika, odnosno srednjoškolskih institucija koje su na konferenciji predstavljali nastavnici srednjih škola i prisutni učenici, zatim predstavnika akademske zajednice i visokoobrazovnih institucija, predstavnika vladinog i nevladinog sektora, kao i drugih zainteresovanih strana.

Teme panela i učesnici konferencije ukazali su na najznačajnije aspekte procesa pridruživanja Republike Srbije Evropskoj uniji uz sagledavanje svih izazova, ali i mogućnosti za uključivanje mladih u promene koje slede na putu evropskih integracija, kao i na značaj izučavanja tema o EU na svim nivoima obrazovanja. Otvaranjem diskusije, kao jedne od sastavnih delova Konferencije, doprinelo se argumentovanom približavanju evropskih vrednosti mladima i drugim zainteresovanim stranama kroz pružanje informacija o mogućnostima obrazovanja, usavršavanja, unapređenja socijalnog života i zapošljavanja koje bi donelo članstvo u EU.

Istovremeno, konferencija je omogućila širenje informacija o evropskim vrednostima i podizanje svesti o važnosti pristupanja Republike Srbije Evropskoj uniji. Kroz prezentovanje rezultata istraživanja sprovedenog u okviru realizacije projekta, takođe se ukazalo na važnost implementacije tema vezanih za Evropsku uniju u nastavne planove i programe srednjih škola.

Mogućnosti za uključivanje mladih u promene koje će se dogoditi na putu integracije Srbije, analizirane su i tokom uvodnog izlaganja, ali i u okviru panela. Teme o kojima se raspravljalo na panelima ukazale su na mogućnosti koje će otvoriti pridruživanje Srbije Evropskoj uniji, a koje se odnose na nastavak obrazovanja, profesionalni razvoj, poboljšanje društvenog života i zapošljavanja, kao i druge teme od interesa za mlade.

Pridruživanje Republike Srbije Evropskoj uniji smatra se jednim od strateških prioriteta kojem se, u istraživačkom smislu, posvećuje posebna pažnja. Dosadašnja istraživanja su pokazala da podrška građana Srbije Evropskoj uniji i evrointegracijama tokom godina varira, dok je poslednje istraživanje koje je sproveo Ministarstvo za evropske integracije u decembru 2019. god. pokazalo da postoji minimalan rast podrške evropskom putu.

Istraživanja među mladima uzrasta od 15 do 20 godina do sada su objavljivana kao pojedinačni izveštaji, ali se ovoj kategoriji mladih nije pridavala prevelika pažnja. Ovi i slični izveštaji veoma često se nisu bavili pitanjima koja su od posebnog značaja za mlade, a koja se odnose na mogućnosti

studiranja, zapošljavanja, obavljanja stručne prakse, volontiranja i slično u zemljama Evropske unije. Krovna organizacija mladih Srbije, KOMS, je tokom 2018. godine objavila izveštaj o položaju i potrebama mladih u Republici Srbiji. Sprovedeno istraživanje je pokazalo da mladi generalno imaju neutralan stav kada je u pitanju Evropska unija, ali i da istovremeno postoji tendencija rasta negativnih stavova.

Tokom 2014. godine, Studentsko udruženje BEUM sprovelo je istraživanje među učenicima beogradskih srednjih škola o Evropskoj uniji. Istraživanje je pokazalo da je informisanost učenika o Evropskoj uniji na niskom nivou, ali da su, sa druge strane, učenici zainteresovani da se aktivnije uključe u procese odlučivanja, ali i da se više informišu o ovim temama. Učenici pretežno negativno gledaju na Evropsku uniju iako su im glavne asocijacije na EU pozitivne, pa je opšti zaključak da je važno podići nivo informisanosti mladih na ovu temu ne samo kroz nastavne, već i kroz vannastavne aktivnosti.

Oslanjajući se na ova, ali i slična istraživanja, Žan Mone tim je kao jedan od polaznih ciljeva projekta definisao potrebu za ispitivanjem stavova srednjoškolaca sa teritorije Republike Srbije o Evropskoj uniji i evrointegracijama. Rezultati istraživanja, kao jedan od značajnih rezultata projekta, prezentovani su u okviru konferencije „EU za mlade – izazovi i mogućnosti“.

O INEES projektu

INEES je akronim Žan Mone projekta pod nazivom „Introduction to EU: Education for Secondary Schools“ čija je realizacija bila predviđena u periodu od oktobra 2019. do oktobra 2021. god. Pod uticajem pandemije COVID-19 i nemogućnosti realizacije projektnih aktivnosti u roku, vreme trajanja projekta je produženo za godinu dana. Produženje trajanja projekta omogućilo je da se svi projektni zadaci realizuju predviđenom dinamikom i u novoutvrđenom vremenskom okviru. Realizovane aktivnosti prezentovane su u okviru sajta projekta <http://inees.vps.ns.ac.rs/>.

Logo projekta (Slika 2.) simbolično prikazuje knjigu sa akronimom projekta, kao potrebu za učenjem i unapređenjem znanja, i glavu koja „misli“ o Evropskoj uniji, a koja je simbolično predstavljena karakterističnim krugom od zlatnih zvezda.

Slika 2. Logo INEES projekta

Projekat je osmišljen kao inovativni metod približavanja procesa evropskih integracija, institucija i mehanizama Evropske unije nastavnicima i učenicima u srednjim školama i kroz njihovu međusobnu saradnju i debatu podizanje svesti celokupnog društva o EU. U tom smislu, osnovni cilj projekta bio je usmeren na edukaciju nastavnika i učenika u srednjim školama o temama koje se tiču Evropske unije i evrointegracija.

Članovi projektnog tima definisali su sledeće specifične ciljeve neophodne za uspešnu realizaciju projekta:

- Diseminacija znanja i informacija o Evropskoj uniji koja je usmerena i posebno prilagođena nastavnicima i učenicima srednjih škola, ali i dostupna široj populaciji zainteresovanoj za EU teme.
- Dobijanje konkretnih informacija o informisanosti i znanju srednjoškolaca o Evropskoj uniji i razumevanju procesa pristupanja Srbije EU.
- Obučavanje i podizanje svesti nastavnika o značaju i vrednostima EU.
- Informisanje i edukacija srednjoškolaca u Srbiji o Evropskoj uniji.
- Otvaranje dijaloga između akademske zajednice, predstavnika vladinog i nevladinog sektora o prednostima i značaju procesa evropskih integracija i uvođenja ovih tema u nastavne programe.

Specifični ciljevi ostvareni su na sledeći način:

- 1) Kreirana je edukativna veb-platforma EUTutor koja sadrži rezultate svih aktivnosti:
 - Tema **KURS** sadrži prezentacije, video lekcije, testove znanja i „Priručnik o EU“ namenjen učenicima, ali i nastavnicima u srednjim školama <http://inees.vps.ns.ac.rs/kurs-2/>.
 - Tema **SEMINAR** sadrži pregled planiranih i realizovanih aktivnosti uz prateće izveštaje i video dnevnik sa realizovanih seminara i EU Info dana <http://inees.vps.ns.ac.rs/seminar/>.
 - Tema **VEBINAR** sadrži prezentacije sa vebinara održanih u okviru realizacije projekta <http://inees.vps.ns.ac.rs/vebinar/>.
 - Tema **KONFERENCIJA** sadrži sve relevantne informacije o završnoj konferenciji „EU za mlade – izazovi i mogućnosti“, kao i Zbornik apstrakta koji je posebno priređen za tu priliku <http://inees.vps.ns.ac.rs/konferencija-2/>.
 - Tema **ISTRAŽIVANJE** obuhvata cilj i značaj istraživanja, upitnik koji je razvijen za potrebe istraživanja i podeljen srednjoškolicima u četiri regije, kao i rezultate istraživanja prezentovane u publikaciji „Koliko se dobro poznajemo?“ <http://inees.vps.ns.ac.rs/istrazivanje-2/>.
- 2) Sprovedeno je istraživanje nivoa informisanosti mladih, konkretno srednjoškolaca o Evropskoj uniji, kao i postojećih znanja učenika o ovim temama. Istraživanje je sprovedeno na uzorku od 995 učenika u 25 srednjih škola sa teritorije Republike Srbije, a sumirano je i prezentovano u e-publikaciji „Koliko se dobro poznajemo?“ <http://inees.vps.ns.ac.rs/wp-content/uploads/2022/05/How-well-we-know-each-other.pdf>
- 3) Organizovani su i realizovani seminari „Na putu ka Evropskoj uniji – izazovi i mogućnosti“ za nastavnike srednjih škola sa teritorije Republike Srbije. Seminari su realizovani u 28 srednjih škola u Novom Sadu, Zrenjaninu, Rumi, Beogradu, Sopotu, Mladenovcu, Užicu, Kragujevcu, Pirotu i Leskovcu <http://inees.vps.ns.ac.rs/wp-content/uploads/2022/04/Izve%C5%A1taj-o-realizovanim-seminarima-i-EU-Info-danima.pdf>.
- 4) Održani su EU Infi dani u srednjim školama širom Srbije, a u okviru kojih su predavači - stručnjaci iz oblasti Evropske unije informisali učenike o EU temama <http://inees.vps.ns.ac.rs/wp-content/uploads/2022/04/Izve%C5%A1taj-o-realizovanim-seminarima-i-EU-Info-danima.pdf>.
- 5) Održana je završna konferencije na temu „EU za mlade - izazovi i mogućnosti“, kojoj su prisustvovali predstavnici vladinih i nevladinih organizacija, visokog i srednjeg obrazovanja, studenti, učenici i druge zainteresovane strane <http://inees.vps.ns.ac.rs/wp-content/uploads/2022/05/agenda.pdf>.

Učesnici konferencije

Uvodni govornici

Prema Agendi (<http://inees.vps.ns.ac.rs/wp-content/uploads/2022/05/agenda.pdf>), u delu svečanog otvaranja konferencije, prisutnima su se obratili:

Dr Jelena Damjanović, prof. je direktor Visoke poslovne škole strukovnih studija u Novom Sadu i profesor strukovnih studija za užu oblast Trgovina i međunarodno poslovanje. U periodu od 1998. godine do 2006. godine radila je kao asistent u nastavi na Ekonomskom fakultetu u Prištini na predmetima iz oblasti Međunarodne ekonomije i trgovine, a od 2006. godine je zaposlena u Visokoj poslovnoj školi strukovnih studija u Novom Sadu, prvo kao predavač, a zatim i kao profesor strukovnih studija. Prof. Damjanović ima više od 20 godina radnog i pedagoškog iskustva u predavanjima na osnovnim i master strukovnim studijama iz predmeta kao što su: Međunarodna trgovina, Međunarodna ekonomija, Trgovinski menadžment i Ekonomija EU.

Kao profesor po pozivu, održala je predavanja na International School of Florence 2013. godine, University of Geneva i City University of Hong Kong 2014. godine. Pored pomenutog, 2000. godine je dobila nagradu Kraljevine Norveške za izuzetna akademska dostignuća, a 2008. godine je bila član radne grupe Ministarstva infrastrukture Republike Srbije za izradu nacrtu Zakona o privlačenju stranih investicija.

Učestvovala je na konferencijama nacionalnog i međunarodnog karaktera i autor je velikog broja radova objavljenih u naučnim i stručnim časopisima. Pored navedenog, autor je i sledećih knjiga i udžbenika: Međunarodna ekonomija, Međunarodno poslovanje, Trgovinski menadžment i Srbija i zona slobodne trgovine jugoistočne Evrope. Ključne oblasti interesovanja odnose se na Međunarodnu ekonomiju, Evropsku uniju, Transnacionalne korporacije i strane direktne investicije, Globalizaciju, Međunarodnu trgovinu i konkurenciju. Učesnik je, kao istraživač ili koordinator, u značajnom broju nacionalnih i međunarodnih projekata.

Nela Milišić, je pomoćnik pokrajinskog sekretara za visoko obrazovanje i naučno-istraživačku delatnost AP Vojvodine. Završila je osnovne i master studije na Pravnom fakultetu Univerziteta u Novom Sadu, gde je upisana na doktorske studije. Radila je na poslovima advokatskog pripravnika, opštim i pravnim poslovima u Južnobačkom upravnom okrugu. Posедуje devet godina iskustva na poslovima šefa Odseka u Južnobačkom upravnom okrugu. Takođe, radno iskustvo je sticala i na poslovima načelnika odeljenja za pravne i inspeksijske poslove u Pokrajinskom sekretarijatu za visoko obrazovanje i

naučnoistraživačku delatnost. Bila je učesnica obuke na temu politike Evropske unije u okviru projekta SA4EU u organizaciji Kancelarije za evropske poslove Vlade RS i European Competence Ltd., kao i više obuka u organizaciji Službe za upravljanje kadrovima Vlade RS. Učestvovala je na nekoliko projekata finansiranih od strane Evropske komisije, GIZ-a, OEBS-a, itd. Autor je više naučnih radova.

Dr Dragan Stojanović, prof. je profesor strukovnih studija u Akademiji strukovnih studija Južna Srbija, pomoćnik predsednika za razvoj i poslovnu saradnju i šef kancelarije za međunarodnu saradnju u istoj instituciji. Za Erasmus+ ambasadora za visoko obrazovanje izabran je 2017. godine sa ciljem promocije evropskih programa i vrednosti na teritoriji Republike Srbije.

Prof. Stojanović je bio član tima za akreditaciju ustanove i studijskih programa u svim dosadašnjim akreditacionim ciklusima, a posebno je doprineo razvoju kurikuluma novih studijskih programa, sadržaja kurseva i programa obuke. Takođe je bio član tima za implementaciju projekta „Škola budućnosti“, finansiranog od strane Vlade Kraljevine Norveške i Vlade Republike Srbije.

Prof. Stojanović je kao koordinator i stručni konsultant učestvovao u nekoliko projekata sufinansiranih od strane EU, kao što su Tempus projekat 544543 MHTSPS (2013-2016), Erasmus+ K107 i KA103 projekti, i IPA-Interreg. Erasmus projekat „Praktične obuke – veza između obrazovanja i tržišta rada“, koji je prof. Stojanović realizovao u saradnji sa partnerskom institucijom iz Republike Slovenije, naveden je kao primer dobre prakse u ovoj zemlji Evropske unije. Autor je i koautor udžbenika i više od 20 naučnih i stručnih radova objavljenih na konferencijama i u časopisima dominantno iz oblasti njegovog primarnog interesovanja, kao što su Primenjena informatika, Upravljanje rizicima u finansijama, Računovodstvo i osiguranje.

Dragan Filipović, prof. je načelnik Školske uprave Beograd i od oktobra 2019. godine je zaposlen u Ministarstvu prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije. U periodu od 2004. do 2019.

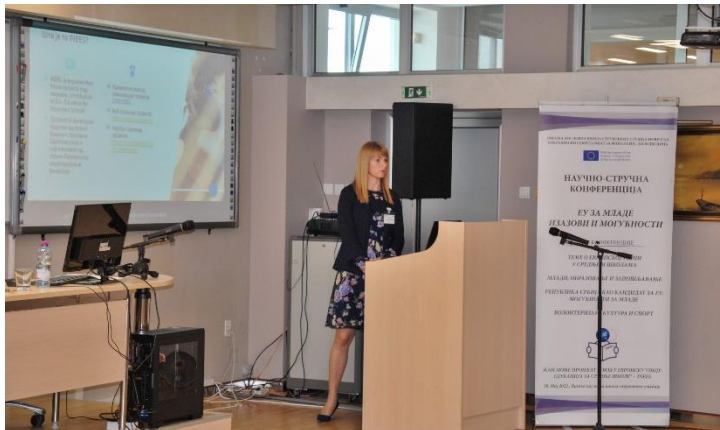

godine obavljao je funkciju direktora Poljoprivredne škole sa domom učenika PK Beograd. Prof. Filipović dao je značajan doprinos razvoju Poljoprivredne škole, prvo kao profesor dekorativne dendrologije, biodekoracije, podizanja i nege zelenih površina, cvečarstva i praktične nastave, a zatim i kao direktor, zalaganjem za ponovno uvođenje smjera tehničar hortikulture, razvojem novog obrazovnog profila tehničar organske proizvodnje, saradnjom sa Ambasadom Norveške u cilju razvoja projekta

ekološke biobašte, organizacijom humanitarnih akcija radi doniranja novca za uređenje vrtića i osnovnih škola, itd. Formalno obrazovanje prof. Filipović je stekao na Šumarskom fakultetu Univerziteta u Beogradu na odseku pejzažna arhitektura, kao i na Boerma Instituut, International Floral Design School Holland, na odseku Flower Design.

Dr Nataša Papić-Blagojević, prof. je profesor strukovnih studija i pomoćnik direktora za projekte u Visokoj poslovnoj školi strukovnih studija u Novom Sadu. Prof. Papić-Blagojević ima sedamnaest godina predavačkog iskustva na predmetima koji se izvode na osnovnim i master strukovnim studijama kao što su: Kvantitativni metodi u poslovnom odlučivanju, Poslovna statistika, Finansijska i aktuarska matematika i Primena statističkih modela u poslovanju. Sfera naučnog i istraživačkog interesovanja usmerena je na oblasti ekonomske statistike, visokog obrazovanja i primene statističkih modela u ekonomskim istraživanjima, u okviru kojih je objavila preko 60 naučnih i stručnih radova na konferencijama i u časopisima nacionalnog i međunarodnog značaja.

Koordinator je Erasmus+ Jean Monnet projekta „Introduction to EU - Education for secondary schools (INEES)“ i član je projektnog tima Erasmus+ KA2 projekta „Professional Development of Vocational Education Teachers with European Practices (PRO-VET)“. Učestvovala je kao rukovodilac ili istraživač u više razvojnoistraživačkih projekata finansiranih od strane Pokrajinskog sekretarijata za visoko obrazovanje i naučnoistraživačku delatnost, a kao istraživač i u Tempus projektu 544543 MHTSPS (2013-2014). Tokom 2013. i 2014. godine, kao pomoćnik direktora za međunarodnu saradnju, organizovala je i rukovodila programom razmene studenata sa Univerzitetom u Krakovu, Andrzej Frycz Modrzewski, Poljska. Prof. Papić-Blagojević je član Organizacionog odbora bijenalne međunarodne naučno-stručne konferencije „Economic Development and Competitiveness of European Countries Achievements – Challenges – Opportunities“ koju organizuje Visoka poslovna škola strukovnih studija u Novom Sadu. U aprilu 2019. god. u okviru Erasmus+ programa mobilnosti nastavnog osoblja, gostovala je kao predavač u Visokoj školi za menadžment u turizmu i informatiku iz Virovitice, Republika Hrvatska. U 2018. godini izabrana je za naučnog saradnika na Institutu za ekonomiku poljoprivrede Beograd. Član je Statističkog društva Vojvodine.

Učesnici Panela I

U okviru *Panela I* pod nazivom „Teme o Evropskoj uniji u srednjim školama“, prisutnima su se obratili:

Prof. dr Miroslav N. Jovanović, je redovni profesor na Univerzitetu u Ženevi, a angažovan je i u Visokoj poslovnoj školi strukovnih studija u Novom Sadu za izvođenje nastave na studijskom programu master strukovnih studija Međunarodno poslovanje i finansije. Prof. Jovanović je radio za Ujedinjene nacije u periodu o 1989. do 2017. god., prvo u Centru UN za transnacionalne korporacije u New York-u, a od 1992. god. u UN Ekonomskoj komisiji za Evropu u Ženevi.

Primarna akademska i istraživačka interesovanja prof. Jovanovića usmerena su na sledeće oblasti: Međunarodne ekonomske integracije, Evolucionarna ekonomija i geografija, Evropska unija, Proširenje EU, Industrijska, trgovinska i politika konkurencije, Transnacionalne korporacije i SDI.

Poznat je i kao veliki poznavalac ekonomske situacije u zemljama u tranziciji. Autor je i urednik 25 tomova (uključujući i udžbenike) koji se bave ekonomskim integracijama. Većina ih je objavljena u Britaniji, dok je nekoliko objavljeno u SAD, Kini, Grčkoj i Srbiji. Prof. Jovanović je i autor brojnih članaka o ekonomskim integracijama objavljenih u recenziranim časopisima, a u saradnji sa dr Jelenom Damjanović u Palgrejv enciklopediji. Dobitnik je Daeyang nagrade za 2010. godinu za najbolji članak („Da li nas globalizacija vodi?“, str. 501-549) objavljenom u Journal of Economic Integration. Držao je nastavu i predavanja u Austriji na Univerzitetu Johannes Kepler, Linc; u Kini na Univerzitetu Nankai, Tianjin; u Hrvatskoj na Sveučilištu u Zagrebu; u Engleskoj na Univerzitetu Kembridž; u Nemačkoj na Univerzitetu u Rojtingenu i Univerzitetu u Manhajmu itd.

Aleksandra Kovačević, prof. zaposlena je u Računarskoj gimnaziji „Smart“ u Novom Sadu. Studirala je na Prirodno-matematičkom fakultetu, gde je i diplomirala na smeru Diplomirani informatičar. Od 1998. godine radila je na

različitim pozicijama, na formiranju računarske mreže i uvođenju sistema kvaliteta ISO9001, dok je iskustvo u front-end programiranju stekla tokom višegodišnjeg rada u nekoliko srpskih i internacionalnih kompanija.

Prvo iskustvo u sektoru obrazovanja stiče kao nastavnik matematike, informatike i kao razredni starešina u O.Š. „Svetozar Marković-Toza“ u Novom Sadu. Od 2018. godine radi u Računarskoj gimnaziji „Smart“, Novi Sad gde predaje matematiku i predmet Programiranje i programski jezici. Razredni starešina je od 2021. godine, a takođe drži pripremnu nastavu za učenike osmog razreda u RG „Smart“ uživo i onlajn.

Učestvovala je u humanitarnoj akciji besplatnog onlajn rada sa decom zdravstvenih radnika tokom COVID-19 pandemije. Uspešno je pohađala i završila više seminara na temu unapređenja nastave i rada sa učenicima osnovnoškolskog i srednjoškolskog uzrasta, kao i

učenicima sa problemima u učenju. U RG „Smart“ je održala obuku rada u MS Tims-u zaposlenima i radila na uvođenju onlajn nastave tokom pandemije. Tokom maja i juna 2022. godine učestvovala je na dve konferencije sa prikazom rezultata Upotrebe projektne nastave na časovima predmeta Programiranje i programski jezici. Danas radi u Računarskoj gimnaziji „Smart“ i obavlja aktivnosti organizatora pomoći učenicima u programiranju i matematici, a osnivač je i član skupštine Udruženja građana „Ja, drugi, svet“.

Učesnici Panela II

U okviru *Panela II* pod nazivom „Mladi, obrazovanje i zapošljavanje“, prisutnima su se obratili:

Prof. dr Boban Vesin zaposlen je na Univerzitetu u Vestfoldu, Norveška kao vanredni profesor. Prethodno je radio na Univerzitetu u Trondhajmu, Univerzitetu u Geteborgu, Švedska (2015-2017), u kompaniji Schneider Electric DMS Novi Sad (2015) i u Visokoj poslovnoj školi strukovnih studija u Novom Sadu (2002-2015). U zvanje predavača za predmete Primenjeno programiranje, Projektovanje sistema elektronskog poslovanja i Programski jezici izabran je u Visokoj poslovnoj školi strukovnih studija u Novom Sadu 2008. godine.

Koautor je dva priručnika za vežbe iz predmeta *Primena informacionih tehnologija i Softverski inženjering*. Autor je više od 50 radova iz oblasti programiranja, obrazovnih sistema i elektronskog poslovanja od kojih je pet objavljeno u časopisima sa SCI liste.

Sudskim veštačenjima se bavi od 2007. godine i do sada je bio angažovan na preko 50 slučajeva. Registrovan je na zvaničnom spisku stalnih sudskih veštaka Srbije rešenjem Ministarstva pravde republike Srbije.

Sonja Marjanski-Lazić, prof. završila je master studije na Ekonomskom fakultetu u Subotici, Univerziteta u Novom Sadu. Zaposlena je kao nastavnik ekonomske grupe predmeta u Ekonomsko-trgovinskoj školi „Jovan Trajković“ u Zrenjaninu. Prethodno radno iskustvo sticala je kao predavač iz oblasti računovodstva u školi Pergament i kao saradnik u marketing agenciji Ce-Mar.

Stručna znanja sticala je kroz učešće u različitim konferencijama i kursovima u organizaciji Tempus kancelarije, Nacionalne Agencije Erasmus+ u Nemačkoj, Zavoda za unapređivanje obrazovanja i vaspitanja, Centra za profesionalni razvoj itd. Polaznik je brojnih edukacija koje imaju za cilj unapređenje nastavnog procesa kao što su Učenje novih metoda, Komunikacija u procesu učenja ili Virtuelni hotel – praktična obuka za nastavnike hotelijerstva. Autor je više naučnih i stručnih radova iz oblasti ekonomije i Evropske unije.

Učesnici Panela III

U okviru *Panela III* pod nazivom „Srbija kao kandidat za EU: mogućnosti za mlade“, prisutnima su se obratili:

Mina Radmilović Pjevac deo je prve generacije studenata na departmanu Evropska ekonomija i biznis na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Novom Sadu. Nakon osnovnih studija, master studije nastavila je na fakultetu La Sapienza u Rimu, departman za Evropske studije tzv. Eurosapienza, kao student sa Basileus stipendijom. Povratak u Novi Sad obeležila je radna praksa, ubrzo i posao u u tada tek osnovanoj instituciji od strane Pokrajinske vlade, Fondu „Evropski poslovi“ AP Vojvodine.

Fond je obrazovan radi praćenja, proučavanja i implementacije evropskih integracionih procesa i izgradnje i jačanja institucionalnih kapaciteta Autonomne pokrajine Vojvodine radi ostvarivanja privredne, naučne, obrazovne i kulturne saradnje sa evropskim gradovima i regijama i njihovim institucijama. Tokom deset godina rada u Fondu, Mina je održala preko 150 edukacija, učestvovala na razvijanju projektnih ideja i pomagala aplikantima da ih prilagode projektima odgovarajući na prioritete i mere definisane raspisanim pozivima. Takođe, pisala je i implementirala projekte u kojima je Fond “Evropski poslovi” APV učestvovao kao partner. Projekti Fonda, obzirom na komponentu društvene korisnosti u rešavanju lokalnih i regionalnih prioriteta, najčešće su finansirani iz programa prekogranične saradnje sa Hrvatskom, Mađarskom, Rumunijom i Bosnom i Hercegovinom, kao i iz Jadransko-jonskog i Dunavskog transnacionalnog programa.

Na predlog Pokrajinske vlade, Mina je završila program Diplomatske akademije „Koča Popović“ Ministarstva spoljnih poslova Republike Srbije. Paralelno sa tim, upisala je i doktorske studije na Fakultetu političkih nauka u Beogradu na departmanu za Međunarodne i evropske studije.

Dr Željko Račić, prof., je profesor strukovnih studija, Erazmus koordinator i šef kancelarije za međunarodnu saradnju u Visokoj poslovnoj školi strukovnih studija u Novom Sadu. Prof. Račić ima više od 13 godina iskustva u izvođenju nastave na osnovnim i master strukovnim studijama iz oblasti finansija, međunarodnog i nacionalnog bankarstva i upravljanja rizicima. Posедуje petogodišnje iskustvo u realizaciji studentske prakse kroz saradnju sa brojnim finansijskim preduzećima iz Srbije. Takođe, učestvovao je u izradi novih nastavnih planova i programa i njihovom prilagođavanju savremenim evropskim studijskim programima. Kao Erazmus koordinator, odgovoran je za sve dolazne i odlazne mobilnosti studenata i nastavnika.

Do sada je učestvovao u nekoliko domaćih i međunarodnih projekata: „Organizaciona i informatička podrška sistemu upravljanja kvalitetom kao ključnom faktorom povećanja konkurentnosti naših kompanija i njihovog bržeg izlaska na svetsko i tržište EU“ (rukovodilac projekta: Ekonomski institut, Beograd); „Unapređenje konkurentnosti Srbije u procesu pristupanja EU“, finansirano od strane Ministarstva za nauku i tehnološki razvoj Republike Srbije

(rukovodilac projekta: Institut FEFA, Beograd); „Merenje postojećeg nivoa konkurentnosti AP Vojvodine“, finansiran od strane Pokrajinskog sekretarijata za visoko obrazovanje i naučnoistraživačku delatnost (rukovodilac projekta: Visoka poslovna škola strukovnih studija, Novi Sad); „Profesionalni razvoj nastavnika stručnog obrazovanja sa evropskom praksom (Pro-VET projekat)“, projekat koji finansira Erasmus+ program EU (menadžer projekta: JAMK Univerzitet primenjenih nauka, Finska).

Dr Biljana Stankov je predavač u Visokoj poslovnoj školi strukovnih studija u Novom Sadu i koordinator za izdavačku delatnost. Osnovne oblasti njenog dosadašnjeg interesovanja i budućeg naučnog usavršavanja su: strane direktne investicije, nacionalna konkurentnost, konkurentnost privrede i preduzeća, Evropska unija, međunarodna ekonomija i ekonomija evropskih integracija. Nastavu izvodi na osnovnim i master strukovnim studijama iz predmeta: Ekonomija Evropske unije, Spoljnotrgovinsko poslovanje i Menadžment u spoljnoj trgovini.

Organizator je međunarodnih naučnih konferencija i urednik zbornika saopštenja sa konferencija „Economic Development and Competitiveness of European Countries: Achievements-Challenges-Opportunities“ i „Economic Development and Competitiveness of European Countries: Challenges of Economic Integration“. Kao istraživač je bila angažovana u okviru razvojnoistraživačkih projekata, a trenutno je angažovana i kao administrator i verifikator u okviru Kartona naučnog radnika Vojvodine.

Biljana Stankov je kao autor ili koautor učestvovala na više od 40 naučnih konferencija, objavila više od 20 radova u naučnim časopisima i tematskim zbornicima nacionalnog značaja i 3 rada u okviru monografskih studija.

Učesnici Panela IV

U okviru *Panela IV* pod nazivom „Volonterizam, kultura i sport“, prisutnima su se obratili:

Dr Aleksandra Terzić je viši naučni saradnik Geografskog instituta „Jovan Cvijić“ Srpske akademije nauka i umetnosti. Oblast njene naučne ekspertize je društvena geografija, turistička geografija, studije kulture i održivi razvoj lokalnih zajednica. Studije je pohađala na Prirodno-matematičkom fakultetu Univerziteta u Novom Sadu, gde je 2012. godine doktorirala u oblasti geonauka (turizam). Od decembra 2011. godine stalno je zaposlena na Geografskom institutu „Jovan Cvijić“

SANU, gde 2014. stiče naučno zvanje, a za višeg naučnog saradnika izabrana je 2019. godine. Od 2009. do danas angažovana je na nekoliko naučnih i razvojnih projekata, učestvovala je u radu naučnih skupova i konferencija, te objavila preko 80 naučnih i stručnih radova u vodećim naučnim časopisima i jednu knjigu.

Aktivno se bavi proučavanjem kulturnog nasleđa, javnog mnjenja, lokalnim aktivizmom i praksama zaštite i upravljanja kulturnim nasleđem, kao i metodama za revitalizaciju i turističku afirmaciju kulturnog nasleđa. Član je nekoliko međunarodnih akademskih i strukovnih mreža – Međunarodne geografske unije (IGU), akademske mreže Dunav: Budućnost (Austrija), akademske mreže Evropske kulturne rute „Sultan’s Trail“ (Holandija), i drugih. Predsednica je Etičke komisije i član Naučnog odbora Geografskog instituta „Jovan Cvijić“ SANU. Takođe je bila član naučnih i organizacionih odbora nekoliko međunarodnih konferencija u Srbiji i inostranstvu, član je uređivačkih odbora časopisa *Megatrend Revija*, *Zbornik Geografskog instituta „Jovan Cvijić“ SANU*, *Journal of Applied Economics (JAEB)*, a recenzent je većeg broja renomiranih časopisa u svojoj oblasti: *Current Issues in Tourism*, *Tourism Management*, *Economic Research*, *Tourism and Hospitality Research*, *Etnoantropološki problemi*, *Kultura*, *Megatrend revija*, itd. Od 2022. godine predsednica je Udruženja turizmologa Srbije čiji je član od 2011. godine.

Dr Ana Jovičić Vuković je predavač u Visokoj poslovnoj školi strukovnih studija u Novom Sadu na predmetima iz oblasti turizma i menadžmenta. Zahvaljujući akademskom uspehu, bila je stipendista Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja, Erasmus Mundusa, Fonda za mlade talente, Nemačke službe za akademsku razmenu (DAAD), Austrijske agencije za međunarodnu mobilnost (OEAD), Fondacije Hemofarm i drugih organizacija.

U okviru programa usavršavanja i razmene boravila je na Univerzitetu BOKU u Beču, Univerzitetu u Splitu, Univerzitetu u Trstu, kao i na DID Deutsch Institutu u Berlinu i Minhenu.

Bila je angažovana kao istraživač na nacionalnim, pokrajinskim i Erasmus+ projektima i učesnik različitih programa neformalnog obrazovanja.

INEES Introduction to EU Education for Secondary Schools

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Autor je i koautor više od 60 naučnih radova i koautor udžbenika „Menadžment usluga“. Član je Centra za razvoj karijere, marketing tima i Kancelarije za projekte Visoke poslovne škole strukovnih studija u Novom Sadu.

U 2017. godini izabrana je za naučnog saradnika na Geografskom institutu „Jovan Cvijić“ SANU u Beogradu.

Teme panela

Teme panela konferencije „EU za mlade – izazovi i mogućnosti“ podeljene su u četiri kategorije, sa namerom da se posebna pažnja ukaže na teme o Evropskoj uniji i način njihovog uključivanja u gradivo u srednjim školama, zatim na perspektive mladih kada je u pitanju obrazovanje i zapošljavanje u evropskom obrazovnom i poslovnom prostoru, potom mogućnosti koje bi mladima donelo potencijalno članstvo Srbije u EU i, na kraju, kulturni, sportski i volenterski aspekti u zemljama EU.

Kao panelisti, svoja zapažanja o zadatim temama uz učešće u pratećim diskusijama, predstavili su:

1. Panel I: Teme o Evropskoj uniji u srednjim školama

- **Prof. dr Miroslav Jovanović**, Global Studies Institute, University of Geneva, Switzerland
- **Aleksandra Kovačević, prof.**, Računarska gimnazija Smart, Novi Sad

2. Panel II: Mladi, obrazovanje i zapošljavanje

- **Prof. dr Boban Vesin**, Department of history, business and social sciences, University of South-Eastern Norway, Vestfold, Norway
- **Sonja Marjanski Lazić, prof.**, Ekonomsko-trgovinska škola „Jovan Trajković“, Zrenjanin

3. Panel III: Srbija kao kandidat za EU: mogućnosti za mlade

- **Mina Radmilović Pjevac**, Fond „Evropski poslovi“ AP Vojvodine
- **Dr Željko Račić, prof.**, Erasmus koordinator, Visoka poslovna škola strukovnih studija Novi Sad
- **Dr Biljana Stankov**, Predavač, Visoka poslovna škola strukovnih studija Novi Sad

4. Panel IV: Volonterizam, kultura i sport

- **Dr Aleksandra Terzić**, Viši naučni saradnik, Geografski institut „Jovan Cvijić“, Predsednik Udruženja turizmologa Srbije
- **Dr Ana Jovičić Vuković**, Predavač, Visoka poslovna škola strukovnih studija Novi Sad

Prezentacije su dostupne na sledećem linku <http://inees.vps.ns.ac.rs/konferencija-2/>.

Zaključci sa konferencije i dalje preporuke

Na osnovu razvijenog dijaloga između predstavnika srednjoškolskog obrazovanja, visokoobrazovnih institucija, predstavnika vladinog i nevladinog sektora, ali i predstavljenih rezultata istraživanja stavova mladih o Evropskoj uniji i procesu pridruživanja Srbije Evropskoj uniji, generalni zaključci su:

1. **Nedovoljno prisustvo tema o Evropskoj uniji u programima srednjih škola** koje utiče da mladi svoje stavove i mišljenje o Evropskoj uniji zasnivaju na nepotpunim informacijama, iz izvora koji nisu u dovoljnoj meri pouzdani.

Jedan od načina za prevazilaženje uočenog nedostatka jeste podsticanje nastavnika u srednjim školama da kroz uvođenje i obogaćivanje sadržaja o EU u okviru predmeta koje predaju obezbede viši nivo informisanosti mladih. Rezultati INEES projekta u vidu EU priručnika, prezentacija, video lekcija i drugih materijala koji prate ovu publikaciju, dostupni su na EUTutor platformi i stavljeni su na raspolaganje svima u oblasti formalnog i neformalnog obrazovanja.

Svi materijali univerzalno su predstavljeni, kako bi nastavnici u srednjim školama, u skladu sa temama kojima se bave, preferencijama i interesovanjima učenika mogli da implementiraju ponuđene teme u sadržaje koje predaju.

2. **Nezainteresovanost mladih i ravnodušnost po pitanju tema o Evropskoj uniji** utiče na površno razmatranje izuzetno važnih tema i informacija koje se tiču budućnosti njih samih, ali svih građana Srbije.

Prevazilaženje ovog problema moglo bi biti obezbeđeno kroz postojanje savremenih oblika usvajanja različitih informacija i znanja o EU, gde osnovu čini digitalno okruženje koje je postalo kako okruženje za provođenje slobodnog vremena, tako i okruženje za učenje i informisanje. U tom smislu, EUTutor platforma nudi inovativni način informisanja i edukacije koji podstiče fleksibilnije i kreativnije načine učenja i samoedukacije koja je ključna za bolje razumevanje značaja i položaja Republike Srbije u procesu pridruživanja Evropskoj uniji, ali i sopstvenog položaja i uloge, kao i mogućnosti koje proces integracije može doneti.

3. **Nepostojanje redovnih istraživanja** koji u fokusu imaju mlade uzrasta od 15 do 19 godina – srednjoškolce, kao starosnu kategoriju koja će u narednom periodu, na referendumu, odlučivati o ulasku Srbije u Evropsku uniju.

Publikacija *Koliko se dobro poznajemo* predstavlja osnov za dalja istraživanja i rezultate značajne za istraživače i kreatore politika. Sprovođenje redovnih istraživanja u populaciji mladih i njihovo korišćenje u funkciji osmišljavanja inovativnih načina informisanja, kao i otvaranje diskusije i razvoj saradnje među svim relevantnim stakeholderima, može doprineti boljem razumevanju značaja procesa pristupanja Srbije EU i mogućnosti koje će članstvo doneti, kao i dugoročno pozitivnoj promeni mišljenja mladih o Evropskoj uniji. Takođe, rezultati istraživanja mogu biti osnov za dalja istraživanja u ovoj oblasti na nacionalnom, regionalnom i evropskom nivou.

4. Potrebno je **obezbediti viši nivo informisanosti mladih o pozitivnim aspektima** i mogućnostima koje pruža Evropska unija

Saradnja svih relevantnih stakeholdera treba da obezbedi da mladi dobiju više informacija o pozitivnim aspektima članstva, ali i mogućnostima koje trenutno imaju, a koje se odnose na

INEES
Introduction to EU Education
for Secondary Schools

različite vrste programa i donacija u vidu Erasmus razmena, mogućnosti za volontiranje, saradnju kroz projekte, stipendije, prakse i drugo. Mogućnosti boravka na prostoru Evropske unije, upoznavanje sa obrazovnim sistemom, mogućnostima za zaposlenje i putovanja i druge aktivnosti mogu uticati na dodatno približavanje Evropske unije i vrednosti na kojima počiva mladima iz Republike Srbije.

Zbornik apstrakata

U okviru Žan Mone konferencije „EU za mlade – izazovi i mogućnosti” pripremljen je i Zbornik apstrakata (Slika 3).

Slika 3. Naslovna strana Zbornika apstrakata

U Zborniku apstrakata, ukupno trideset sedam dostavljenih radova raspoređeno je tematski prema panelima održane konferencije. Zborniku apstrakata može se pristupiti preko sledećeg linka <http://inees.vps.ns.ac.rs/wp-content/uploads/2022/05/eu-zbornik.pdf>

